

Korte bijdragen

Het voorkomen van Rietganzen met de kenmerken van de Sushkins Rietgans *Anser fabalis neglectus* en de Buturlins Rietgans *A.f. carneirostris* in de "Grote Peel" (Nederland).

The appearance of *Anser fabalis neglectus* and *A.f. carneirostris* in the "Grote Peel" (Netherlands).

Jacques van Impe

De voornaamste vertegenwoordigers van de Rietgans in Europa zijn de Taigarietgans *Anser fabalis fabalis* en de Toendrarietgans *Anser fabalis rossicus*. In het begin van deze eeuw kwam verder nog de Sushkins Rietgans in groepen van duizenden voor in Hongarije. Volgens Hongaarse bronnen zijn ze daar echter verdwenen in een erg korte tijdsspanne (Huyskens 1986).

De recente mededeling van Vansevenant (1987) betreffende een feilloze waarneming van een paar Sushkins Rietganzen in "De Peel" (Nederland) is een belangrijk gegeven; toch behoort deze waarneming niet tot het uitzonderlijke. Rietganzen met roze snavel en roze poten (Sushkins Rietganzen) en met alleen een roze snavel en een voor de Rietgans normale pootkleur (Buturlins Rietganzen) komen op deze plaats wel telkenjare voor, zij het in zeer gering aantal. Een eerste exemplaar van de Sushkins Rietgans werd in "De Peel" toevallig ontdekt op 10 januari 1971 (Van Impe 1971). Ook in 1973 (18 februari), 1974 (17 februari) en in 1977 (30 januari en 5 februari) werden zulke ganzen nog waargenomen. De laatste waarneming betrof zelfs vogels in familieverband met gewone Taigarietganzen: 1 adult en 2 juveniele "*neglectus*" waren toen aangesloten bij 1 ad. en 1 juv. van de Taigarietgans met gewoon uitzicht en 1 ad. "*neglectus*" bij 1 ad. en 1 juv. van een andere familie gewone Taigarietganzen. Later hebben wij deze wonderbare Rietganzen ook enkele keren in Zeeland gezien tussen de Toendrarietganzen en werd ook Buturlins Rietgans enkele malen opgemerkt, zowel tussen de Toendrarietganzen in Zeeland (8 waarnemingen tussen 1971 en 1983; (Van Impe 1975) als tussen de Taigarietganzen van "De Peel" (1978, twee verschillende ex. in 1981, 1983 en 1987). Hierbij dient een meer uitgebreid artikel vermeld van van den Bergh et al. (in voorbereiding), die tijdens de winters 1984/1985 en 1985/1986 niet minder dan 50 Sushkins Rietganzen hebben waargenomen op verschillende plaatsen in Nederland.

Zoals Vansevenant (1987) meedeelt, is in de recente literatuur over deze ganzen niet veel te vinden. Dit kan niet gezegd worden van de oudere literatuur, want in de dertiger jaren hebben vooraanstaande ornithologen zich het hoofd gebroken over de taxonomische status van deze vogels. Achtereenvolgens werden deze afwijkende Rietganzen beschouwd als soort en ondersoort, tot Dementiev (1936), op grond van zeer uitgebreid museummateriaal, hen beschouwde als kleurafwijkingen van de Rietgans. Deze zienswijze werd herhaald door Voous et al. (1973), die deze afwijkingen als een verliesmutatie beschouwden.

Het feit deze zulke vogels zijn vastgesteld tussen groepen *A.f. fabalis* en *A.f. rossicus* en dezelfde morfologische kenmerken van deze vertonen en het feit dat zij meermaals vermeld werden als voorkomend tussen de oostelijke ondersoorten van *A.f. fabalis* (*middendorffii* en *serrirostris*) onderstrepen de mening van Dementiev (1936), deze dus van een kleurvariatie. Ook het optreden van gemengde families *fabalis* x *neglectus* zet deze mening kracht bij. Toch blijft er nog een groot vraagteken bij dit alles: hoe te verklaren dat, wanneer deze ganzen in "zonsverduisterende scharen" Hongarije tussen 1900 en 1910 bezochten, hun roep vanop afstand door jagers-ornithologen goed herkend werd en duidelijk te onderscheiden viel van de roep van de hun vertrouwde Rietganzen? Deze afwijkende roep was zo kenmerkend, dat de Sushkins Ganzen de bijzondere benaming "Gégé-gans" meekregen (Schenk 1929, 1931 - 1934).

Blijkbaar waren deze ganzen dus vertegenwoordigers van een afzonderlijke taxonomische groep. Hierbij rijst dan weer de vraag: zijn de thans waargenomen Sushkins en Buturlins Rietganzen wel dezelfde als deze, beschreven tijdens de grote invasie in Hongarije?

Literatuur

- Dementiev G., 1936. Essai de revision des formes de l'Oie des moissons *Anser fabalis* Latham. *Alauda* 8: 169 - 193.
- Huyskens P.R.G., 1986. Het Europese Rietganzenprobleem *Anser fabalis*. *Oriolus* 52: 105 - 256.
- Schenk, J., 1929. Die Suschkingans (*Anser neglectus*) in Ungarn. *J. Orn.*, Harterts Festschrift: 282 - 291.
- Schenk J., 1931 - 1934. Weitere Daten über *Anser neglectus* Suschk. und *Anser carneirostris* But.. *Aquila* 38 - 41: 201 - 210.

van den Bergh L.M.J., J.J. Smit, J. Burgers, J. Van Impe, (in voorbereiding). Nieuwe gegevens over het voorkomen van Sushkins Rietganzen *Anser fabalis "neglectus"* en Buturlins Rietganzen *A.f. "carneirostris"* in Nederland. *Limosa*.

Van Impe J., 1971. Een Sushkins Gans *Anser neglectus* nabij de Grote Peel. *Limosa* 44: 102 - 104.

Van Impe J., 1975. Sur la redécouverte de l'Oie de Buturlin *Anser "carneirostris"*. *Alauda* 43: 71 - 74.

Vansevenant R., 1987. Waarneming van een *Anser fabalis neglectus*? *Oriolus* 53: 136.

Voous K.H., L. Hartsuyker, J.J. Smit, 1973. Sushkins Rietganzen in Nederland. *Limosa* 46: 228 - 232.

Summary

This note deals with some personal observations of Sushkins Bean Geese and Buturlins Bean Geese among flocks of *A.f. fabalis* and *A.f. rossicus* in the Netherlands. The numbers of these remarkable birds observed in that country increased especially during the last winters. A more outstanding paper about this question will be published.

The taxonomic status of these Bean Geese is still mysterious. They were consecutively regarded as a species or a subspecies of the Bean Goose and more recently as a colour variation. This opinion is corroborated by the fact that these birds, whose breeding grounds were never found, occur in all subspecies of the Bean Goose. Moreover, in the winterquarters they may be seen in mixed families *A.f. fabalis* x *A.f. "neglectus"*. However, during their former mass occurrence in Hungary, they were described as having a very distinctive call distinguishing them immediately from other Bean Geese. This is the reason why they received the trivial name of "Gégé-Goose". Were they the same birds as what we actually call Sushkins and Buturlins Bean Geese?

Dr. J. Van Impe, Dr. Van de Perrelei 51B, B - 2200 Borgerhout.